

Humanitaire interventie: doe het zelf!

Manual for a safer world

Handleiding voor acties in het kader van **NATO GAME OVER**

Contents

[1. Inleiding]	3
[2. Stappenplan: 3 Steps to succes]	5
Step 1: set your goals – aim for the sky (de geboorte van je actie)	5
Step 2: Be prepared (ideale en andere scenario's)	8
Step 3: take care of loose ends (na de actie)	11
[3. Toolkit]	12
Ondersteuning van Vredesactie	12
Hitlist	15
Verkenning	33
Inspiratie	34
Juridisch	36
Veiligheid	39
Pers	41
Geweldloosheid	46
Wat is er mis met de NAVO ?	50

[1. Inleiding]

Humanitair? Militair?

De NAVO creëert meer problemen dan ze oplost. Een militaire alliantie van een selecte club van landen die wereldwijd optreedt, die kernwapens bezit en bereid is ze als eerste te gebruiken, is een gevaar voor de wereldvrede.

Daarom grijpen we in!

De NAVO zegt dat ze humanitair ingrijpt, in Afghanistan en Libië. In werkelijkheid doet ze conflicten escaleren en sleept ze ons mee in uitzichtloze oorlogen. Wij doen de échte humanitaire interventie: we stoppen de NAVO.

1 april 2012: humanitaire interventie op het NAVO-hoofdkwartier

Op 20 en 21 mei 2012 is er een grote NAVO-top in Chicago. De staatshoofden en regeringsleiders debateren er over de militaire interventies van de NAVO en nemen een beslissing over de aanwezigheid van de Amerikaanse NAVO-kernwapens in Europa.

Een humanitaire interventie van een internationaal team van vredesactivisten zorgt ervoor dat die NAVO-top niet onopgemerkt voorbij zal gaan. Op 1 april 2012 stappen we naar het NAVO-hoofdkwartier in Brussel om de NAVO te stoppen: de échte humanitaire interventie.

Daarmee geven we een duidelijke boodschap: Wij willen geen raketterschild, geen NAVO-soldaten in Libië of Afghanistan, geen kernwapens in ons land.

Doe het zelf!

Kan je niet wachten tot 1 april om in te grijpen? Wil je zélf iets doen? Vanaf 1 januari 2012 kan je

aan de slag met deze handleiding. Promoveer je basketploeg, koffiekletsclub, vakbondsdelegatie, kerkkoor, buurtcomité of toneelgezelschap tijdelijk tot interventieteam, en voer je **eigen humanitaire interventie** uit op één van de elf locaties uit de hitlist. Door actie te voeren aan één van die NAVO-gerelateerde plekken in ons land maak je niet alleen de NAVO zichtbaar, je brengt ook de naderende NAVO-top in de belangstelling. Zo vertrekt onze Belgische delegatie grondig voorbereid naar Chicago.

Elke interventie helpt om de NAVO te stoppen! Je vindt alle basisinformatie voor het uitwerken van je eigen actie in het stappenplan. Extra praktische of inhoudelijke info kan je, naar behoefte, opzoeken in de handige toolkit daarachter.

Wil je naast deze handleiding meer ondersteuning, contacteer dan Vredesactie. Zodra je een groepje bij elkaar hebt en jullie plannen vorm beginnen krijgen contacteer je ons en krijg je een eigen interventiecoach toegewezen. Die komt bij jullie langs om alles eens door te praten, en blijft daarna ook bereikbaar voor extra inlichtingen.

Actierichtlijnen

Vredesactie kiest voor een geweldloze actiestrategie. De humanitaire interventies in het kader van deze campagne moeten aan deze voorwaarden voldoen: actieve geweldloosheid, openheid en verantwoordelijkheidszin.

Actieve geweldloosheid

We tonen in alle omstandigheden respect voor de menselijke waardigheid. We gebruiken geen verbaal of fysiek geweld. Ook als we geprovoceerd worden of er tegen ons geweld wordt gebruikt, beantwoorden we dat niet met geweld.

Openheid

We komen open en eerlijk voor onze identiteit en bedoelingen uit. We hebben immers niks te verbergen.

Verantwoordelijkheidszin

We nemen de verantwoordelijkheid op voor onze acties, zijn ons bewust van de mogelijke gevolgen en zijn bereid die te dragen. We brengen met onze humanitaire interventies geen mensen in gevaar.

Interventies die niet aan deze voorwaarden voldoen, maken geen deel uit van de campagne van Vredesactie.

We gaan dieper in op de vraag “Waarom geweldloze actie?” in de **toolkit > Geweldloosheid**

[2. Stappenplan: 3 Steps to succes]

Step 1: set your goals – aim for the sky (de geboorte van je actie)

Coalition of the willing

Zoek een groepje mensen bij elkaar. Je vindt zeker mensen die mee willen doen: in je vriendenkring, familie, jeugd- of andere vereniging of aan de toeg van je stamkroeg. Vorm bijvoorbeeld je bridgetkwartet, wereldwinkelteam, breikransje, bakkersgilde, gebedskring of sm-speelgroep om tot interventieteam-voor-één-dag.

Operation Brain Storm

Zet je met je groepje rond de tafel en bedenk een leuke, geweldloze actie. Vertrek vanuit de rode draad die alle doe-het-zelfacties verbindt: een échte humanitaire interventie die ingrijpt en de NAVO stopt. Bedenk zelf een actie vanuit jullie eigen originele invalshoek. Je kan werken rond wat jullie als groep sowieso samen doen (bv. voetballen, zingen of werken) of uitgaan van de talenten die in je groep aanwezig zijn. Je kan ook vertrekken vanuit de actielocatie (meer info hierover vind je in de **toolkit > Hitlist**) of van het tijdstip waarop je je actie wil doen, zoals bijvoorbeeld een thema-actie op Valentijn.

Tips voor een geslaagde brainstormsessie:

- Zorg voor een ontspannen plek waar mensen zonder aarzelen hun fantasie de vrije loop kunnen laten.
- Maak voor je begint aan iedereen duidelijk wat je zoekt en wat de bedoeling van de brainstorm is.
- Warm een beetje op door nog eens stil te staan bij waar het over gaat, bekijk samen deze gids, of foto's van de actieplekken, zodat iedereen in de juiste sfeer zit.
- Als je geen inspiratie hebt, of de brainstorm moeilijk op gang komt, kan je je laten inspreken door voorbeelden van andere acties. Die vind je in de **toolkit > Inspiratie**.

> Set your goals > Be prepared > No loose ends

[1] Inleiding

[2] Stappenplan

[3] Toolkit

Fine-tuning

Vaak komt uit een brainstormsessie uiteindelijk vanzelf één goed idee bovendrijven. Als er verschillende goeie ideeën zijn waaruit je moet kiezen, kan je bij je keuze rekening houden met een aantal criteria: de voorbereidingstijd die een actie nodig heeft, de vaardigheden en ervaring in je groep, de beperkingen qua materiaal, de grootte van je groep, het juridisch risico,...

Als jullie dit nog niet deden tijdens de brainstormsessie, prik een datum voor jullie actie en kies één van de actielocaties (de lijst met interventiepunten vind je terug in de **toolkit > Hitlist**).

Bekijk je actie-idee kritisch, en stel jezelf de volgende vragen:

- Wat is het concept van onze actie? Sluit dit aan bij de rode draad die alle humanitaire interventies verbindt? Is het een echte humanitaire interventie die ingrijpt en de NAVO stopt?
- Wat willen we met de actie bereiken? Gaan we vooral voor persaandacht? Willen we politici bereiken? Of de werking van de NAVO letterlijk hinderen?
- Is deze actie een goeie manier om ons doel te bereiken?
- Hoe brengen we onze actie in beeld? Welk beeld willen we creëren? Hoe maken we onze boodschap zichtbaar?

Een goed beeld is niet alleen belangrijk voor eventueel aanwezige pers en omstaanders,

maar ook voor je eigen foto's of filmverslag van je actie. Zonder treffend beeld is je actie vluchtig en heeft ze weinig weerklank. Bedenk dus iets waar je mooie foto's of filmpjes van kan maken die de boodschap van je actie uitdrukken.

Misschien levert je actie sowieso al een goed beeld op. Als dat niet het geval is, bedenk dan extra's die je boodschap in de verf zetten en fotogeniek zijn.

Zorg er ook voor dat uit het beeld duidelijk blijkt dat jouw actie deel uitmaakt van een groter geheel. Gebruik het rood-witte NATO GAME OVER lint en zorg ervoor dat het logo van de campagne zoveel mogelijk aanwezig is.

Er is een heleboel materiaal beschikbaar dat je kan gebruiken om je actie meer visuele impact te geven. Een overzicht van het beschikbare materiaal vind je in de **toolkit > Ondersteuning**.

- Welke juridische risico's nemen we met onze actie? Overtreden we de wet?

Aan doe-het-zelf acties kunnen juridische gevolgen verbonden zijn. Een essentiële keuze: wil je tijdens je actie de wet overtreden, met dus een hoger risico op arrestatie? Een arrestatie kan trouwens altijd, ook al doe je niks strafbaars. Hou daar rekening mee! Overleg ook vooraf over wat je gaat doen als mensen vervolgd zouden worden. Meer juridische info in de **toolkit > Juridisch**

Als je actieplan vorm begint te krijgen, contacteer dan Vredesactie. We sturen een interventiecoach op je af, iemand met veel actie-ervaring die langskomt om de actie eens met jullie door te praten en die al jullie vragen kan beantwoorden. Laat ons weten welk materiaal jullie van ons nodig hebben, en of jullie een actietraining willen.

Mail naar diy@vredesactie.be, of bel 03/281 68 39.

Vermijd dat je per telefoon of per mail de precieze datum en locatie van je actie vermeldt, de politie kan altijd meeluisteren...

Step 2: Be prepared (ideale en andere scenario's)

Planning

Je actie-idee staat helemaal op punt, je weet waar en wanneer je je interventie gaat uitvoeren, en waarom.

Maak nu een planning voor de verdere voorbereiding. Wat moeten jullie allemaal nog doen voor de dag van de interventie? Maak een lijstje van alle taken, en verdeel ze onder de leden van je groepje.

Hoe eenvoudiger je actie, hoe simpeler je plan. Misschien hebben jullie genoeg aan een overzicht van wie welk materiaal meebrengt. Ga je voor een wat ingewikkelder actie, dan schrijf je best een actiescenario uit.

Scenario

Een actiescenario is een soort draaiboek dat van begin tot einde beschrijft wat je wil dat er tijdens je actie gebeurt, door wie en waar. Meestal bestaat een actiescenario uit volgende elementen:

- Een **chronologie** van de actie zoals je wil dat ze loopt. Begin met het uur van de briefing, vermeld indien nodig in elke fase van de actie wie wat moet doen en op welke plaats. Verschillende fasen van je actie kunnen zijn: briefing, vertrekkur, uur van aankomst op de actieplek, beginuur van de actie, timing van de verschillende stappen in de actie, vermoedelijk einduur, debriefing.
- Een overzicht van het **materiaal** dat nodig is voor de actie (spandoeken, rood-wit lint, verkleedkleden of allerlei attributen,...). Vermeld er telkens bij wie voor welk materiaal zorgt, en waar het wanneer nodig is.
- Sta in je scenario ook even stil bij het **vervoer**. Hoe komen jullie op de interventieplek en weer thuis? Gaan jullie met het openbaar

vervoer, bekijk dan op voorhand de dienstregelingen. Gaan jullie met de auto, bekijk dan of er genoeg plaats is voor iedereen.

- De rolverdeling. Net als in een film, kan je in een actie verschillende **rollen** onderscheiden. Maak een lijst van alle taken of rollen die er tijdens de actie zijn, en zoek voor elke rol iemand die hem wil invullen. Welke rollen er zijn, hangt af van je actiescenario zelf. Behalve de mensen die de actie zelf doen (bv. een spandoek vasthouden, aan de ingang een toneelstuk opvoeren,...) zitten in jouw scenario misschien nog deze rollen:

Actie-coördinator

Je behoudt het overzicht over de actie en zorgt dat alles vlot verloopt. Bij een kleine actie kan je deze rol combineren met die van materiaalverantwoordelijke.

Persspreker

Je staat de pers te woord, je loodst hen naar de plaats van de actie, zorgt dat ze beelden kunnen maken,... Spreek de opgedaagde journalisten aan, zorg dat ze duidelijk weten wie de persspreker is. Overhandig hen een persbericht, vraag hun naam en het medium waarvoor ze werken.

Tips voor een goede perswerking vind je in de **toolkit > Pers**.

Persassistent

De persassistent nodigt de pers uit, schrijft een persbericht en zorgt ervoor dat de pers na de actie een update krijgt. Vaak kunnen de persspreker en de thuiswacht deze rol samen invullen.

Tips voor een goede perswerking vind je in de **toolkit > Pers**.

Politiespreker

Als politiespreker ben jij het aanspreekpunt voor politie, bewaking, militairen,... Je speelt 'buffer' en contactpersoon: via jou kunnen politie of militairen met de groep communiceren. Je speelt dus communicatiekanaal maar neemt geen beslissing voor de hele groep. Treed zoveel mogelijk proactief op: stap zelf naar de politie of militairen, spreek hen aan en maak hen duidelijk wat jouw rol is. Meer info over hoe je met politie omgaat vind je in de **toolkit > Geweldloosheid**.

Fotograaf / filmer

Een militaire basis fotograferen is strafbaar. De politie kan je vragen je foto's te wissen. Als de kans bestaat dat de politie mensen arresteert, blijf dan een beetje afzijdig. Zorg eventueel voor 2 fotografen, één die met de chauffeur vertrekt en één die ter plaatse blijft. Vergeet niet je foto's of filmbeelden door te sturen naar diy@vredesactie.be.

Materiaalverantwoordelijke

Jij zorgt ervoor dat het materiaal er is, dat iedereen het materiaal heeft dat hij of zij nodig heeft en dat je niks achterlaat op de actieplek.

Chauffeur

Als jullie verwachten dat er actievoerders gearresteerd zullen worden, neem je als chauffeur beter geen deel aan de actie. Het is immers mogelijk dat de arrestanten door de politie vervoerd worden en een eind van de actieplek worden vrijgelaten. Je kan hen daar dan oppikken.

Thuiswacht

Als thuiswacht blijf je buiten de actie (bv. bij iemand thuis) en ben je tijdens de actie telefonisch bereikbaar. Op die manier is er altijd iemand op de hoogte van wat er gebeurt. Vóór de actie verzamel je de gegevens van de mensen die meedoen met de actie. Bij een actie met risico op arrestatie kan je arrestantenbriefjes maken: daarop noteren de deelnemers wie je moet contacteren als ze bijvoorbeeld meer dan 12 uur vastzitten, en welke boodschap je moet doorgeven (bv.: als ik morgenochtend om 8 uur nog niet vrij ben, bel dan de taverne waar ik weekendwerk doe en zeg dat ik ziek ben).

Als thuiswacht hou je ook jullie contactpersoon bij Vredesactie op de hoogte.

Observator

Jij bent in de buurt van de actie maar blijft op een afstandje. Je geeft relevante informatie door aan de thuiswacht en/of de persspreker.

Catering

Jij hebt de nobele taak de dorstigen te laven en de hongerigen te spijzen. Je kan eten voorzien voor of na de actie. Voorzie ook altijd een kleine snack voor tijdens de actie (fruit of een notenreep): je weet nooit wat er gebeurt!

EHBO-verantwoordelijke

Je neemt een EHBO-pakket mee op de actie en verzorgt eventuele gewonden. Doe dit alleen als je iets van EHBO kent!

Bij kleine acties zijn er een aantal rollen die door dezelfde persoon kunnen worden ingevuld. De actie-coördinator kan bijvoorbeeld ook materiaalverantwoordelijke zijn, de chauffeur kan nadat hij de actievoerders heeft afgezet ook observeren, de thuiswacht kan ook persassistent zijn,...

Afhankelijk van je scenario zijn er meer of minder rollen in te vullen. Belangrijk is dat ieder zijn of haar eigen plaats in de actie vindt, naargelang wat mensen graag doen of goed kunnen en dat iedereen weet wat zijn of haar rol precies inhoudt.

Plan B / Wat als?

In je actiescenario omschrijf je wat je wil dat er gebeurt. Maar hoe goed je dat ook plant, je hebt niet alles in de hand. Er kan vanalles gebeuren waar je geen vat op hebt. Denk na over wat er allemaal kan gebeuren en bespreek wat je dan doet. Op die manier kan je 'B-scenario's' maken, zodat je interventie niet in het water valt als er ergens iets fout loopt. Bijvoorbeeld: Wat doen we als een groepje tegengehouden wordt door de politie? Wat doen we als het regent dat het giet?

Verkenning

Je vindt een hoop informatie over de actielocaties verder in deze manual en via www.vredesactie.be. Heb je specifieke informatie nodig die je nergens terugvindt, of wil je je zelf een beeld vormen van de actieplek, dan kan je op voorhand een kijkje gaan nemen: ga op verkenning.

Tips voor een goeie verkenning vind je in de **toolkit > Verkenning**.

Basisinfo over de actielocaties vind je in de **toolkit > Hitlist**.

Briefing

De briefing is een belangrijk onderdeel van de actie. Kort voor de actie zet je er voor iedereen op een rijtje wat precies de bedoeling is, overloop je het actiescenario, wie wat doet, wanneer de actie afgelopen is,.... Neem hier voldoende tijd voor, zoek een plek waar je dit rustig kan doen, en zorg dat iedereen weet wat hij of zijn moet doen.

Safety first

Welke actie je ook plant, hou het veilig. Jouw veiligheid en die van andere (actievoerders, militairen, buurtbewoners,...) zijn belangrijker dan het slagen van je actie. Tips over geschikte kleding, klimmen, omgaan met honden,.... vind je in de **toolkit > Veiligheid**.

Step 3: take care of loose ends (na de actie)

Contact homebase

Bezorg jullie contactpersoon bij Vredesactie meteen ná de actie foto's, een verslag en eventueel een filmpje van je actie.

Persopvolging

Je contactpersoon bij Vredesactie bezorgt je op voorhand een standaard persbericht. Pas dit vooraf aan aan jouw interventie, en werk het meteen na de actie af met de juiste cijfers en feiten. Verstuur het aangepaste persbericht zo snel mogelijk naar de aanwezige (en afwezige) pers, samen met een paar mooie foto's. Vergeet niet je persbericht ook te bezorgen aan je contactpersoon bij Vredesactie.

Debriefing en evaluatie

Na de interventie zit je nog even samen om te debriefen en te evalueren. Spreek hiervoor een plaats en tijdstip af vóór je naar de actie vertrekt (bv. in een café vlak na de actie, bij een kop koffie zodra iedereen vrijgelaten is, een week na de actie bij iemand thuis,...)

Wat doe je op een **debriefing**?

- Stoom afblazen. Onmiddellijk na een actie is het zinvol om even stoom af te blazen : ik ben blij dat het gelukt is, ik was bang dat we te laat zouden komen ...
- Praktische problemen oplossen. Ik ben mijn rugzak kwijt, Y heeft natte kleren, heeft iemand iets droogs?...

- -Reconstrueren wat er gebeurd is. Niet iedereen is van het verloop van de actie op de hoogte. De chauffeur weet bijvoorbeeld niet wat er op het terrein gebeurd is, maar heeft wel politie zien arriveren, de persspreker weet welke journalisten er waren. Leg alle puzzelstukjes bij elkaar zodat iedereen min of meer een volledig beeld heeft.

Wat kan er allemaal in een **evaluatie** zitten?

- Hoe was het (algemeen / voor ieder persoonlijk)?
- Hebben we de actie kunnen uitvoeren zoals we gepland hadden? Waarom wel / niet?
- Zat de planning goed? Hebben we dingen over het hoofd gezien?
- Was de timing en locatie OK?
- Zijn alle taken en rollen in de actie goed gegaan?
- Was de briefing goed, had iedereen de nodige informatie?

Trek conclusies uit bovenstaande lijst: wat kan een volgende keer beter?

Geef belangrijke evaluatiepunten door aan Vredesactie, ze kunnen nuttig zijn voor andere interventies.

Materiaal terug

Vergeet niet alle materiaal terug mee te nemen na de actie. Bezorg het materiaal dat je leende zo snel mogelijk terug, dan kunnen andere groepen ermee aan de slag!

[3. Toolkit]

Ondersteuning van Vredesactie

Vredesactie helpt je bij de voorbereiding van je interventie. We sturen een interventiecoach om je te helpen met de uitwerking van je actie. Je kan bij ons allerlei materiaal uitleenen of krijgen, zelfs kant-en-klare spandoeken. En als jullie interventieteam er behoefte aan heeft, kunnen we een actietraining op maat voorzien.

Je voert de doe-het-zelf acties op eigen verantwoordelijkheid uit. Vredesactie zorgt voor ondersteuning, maar wees je ervan bewust dat iedereen zelf de juridische en financiële gevolgen van zijn of haar actie draagt.

Interventiecoach

Een interventiecoach is iemand met veel actie-ervaring die helpt met de voorbereiding van je interventie. Je coach komt langs om jullie actie eens met jullie door te praten, en je kan bij hem of haar terecht met al jullie vragen.

Het is niét de bedoeling dat de coach de organisatie van jullie overneemt, of meedoet aan de actie.

Op welk punt contacteer je Vredesactie?

- als je meer uitleg wil over de campagne of over de rol van de interventie-acties in die campagne
- als je begeleiding wil bij het brainstormen, bij het uitwerken van een actiescenario
- als je verduidelijking wil over veiligheid, perswerking, juridische consequenties, materiaalgebruik,...

- ten laatste wanneer jullie interventieplan ongeveer vastligt

Hoe contacteer je Vredesactie?

Mail naar diy@vredesactie.be of bel 03/281 68 39.

Vermijd dat je per telefoon of per mail de precieze datum en locatie van je actie vermeldt, de politie kan altijd meeluisteren...

Tijdens de actie

Als de dag van jullie interventie nadert, zal iemand van Vredesactie contact met jullie opnemen om afspraken te maken over de perswerking en communicatie: welke kanalen verzorgen jullie zelf, wat gebeurt er beter vanuit Vredesactie? Die persoon is tijdens de actie ook bereikbaar, en jullie thuiswacht houdt hem of haar op de hoogte van hoe het loopt. Meteen na de actie sturen jullie haar of hem foto's, een verslag en eventueel een filmpje van je actie. Als je een persbericht verstuurt, bezorg dit dan ook aan deze contactpersoon.

Training

Naargelang de ervaring binnen je team en het soort actie dat je uitwerkt, kan je behoefte voelen aan extra training. Wil je een standaardtrainingsdag rond geweldloze actie? Moet het accent daarbij meer op één bepaald aspect liggen, of heb je misschien enkel nood aan een korte sessie rond perswerking, geweldloos omgaan met confrontatie, het uitdenken van een

actiescenario,...? Geef dit zo snel mogelijk door aan jullie coach. Vredesactie heeft jarenlange ervaring in actietrainingen. We bespreken of jullie team een eigen training krijgt, of dat er in jullie regio een training kan doorgaan die ook open staat voor anderen.

Wat is een training geweldloze actie?

Hoe goed een actie ook voorbereid is, het verloop heb je nooit volledig zelf in handen. Een training geweldloos actievoeren vergroot je slaagkansen.

Een actietraining is een concrete en praktische voorbereiding op een actie. In een veilige omgeving sta je stil bij wat je allemaal kan te wachten staan en oefen je op allerlei situaties waarin je tijdens de actie terecht kan komen, met de bedoeling de actie geweldloos te houden en beter te doen lukken.

Het zwaartepunt van de training ligt in praktijk-oefeningen. Wat doet een politiespreker, een

thuiswacht of een observator? Hoe hou je een overzicht op het verloop? Hoe communiceer je tijdens de actie met elkaar? Hoe neem je in gespannen situaties snel en efficiënt met de hele groep beslissingen? Daar kan je vooraf op oefenen.

Actie roept reactie op: je staat misschien oog in oog met politie, security of militairen. Ordediensten weten soms niet goed hoe ze met actievoerders moeten omgaan. In rollenspelen en simulaties oefenen we op situaties die zich kunnen voordoen. Hoe reageer je op provocaties? Wat doe je als één van de mede-actievoerders door het lint gaat? We gaan na welke mechanismen in zo'n confrontatiesituaties een rol spelen en we bekijken hoe we die confrontatie kunnen ontmijnen.

Op deze website vind je een filmpje over trainingen geweldloze actie: <http://www.vredesactie.be/article.php?id=509>

Arsenaal

Volgend materiaal kan je bij Vredesactie onder verschillende voorwaarden krijgen. Je kan niet alle materiaal voor alle acties gebruiken. Hou er rekening mee dat de politie materiaal in beslag kan nemen. Bij twijfel: overleg met je actiecoach. Als je materiaal wil gebruiken tijdens je interventie, reserveer het dan op tijd (via diy@vredesactie.be).

- **Afzetlint:** een rol rood-wit lint met NATO GAME OVER logo (om bv ramen en deuren te verzegelen, een afsluiting of hek te versieren,...). Gebruik dit lint in elke actie. Het afzetlint is gratis, maar bezorg de overschotten terug voor andere groepen.
- **Plaklint:** een rol tape met NATO GAME OVER logo: handig om op muren te plakken, of allerlei materiaal dat jullie gebruiken van een logo te voorzien. Je kan bijvoorbeeld alle deelnemers aan je interventie herkenbaar maken door een stukje van deze tape op hun jas te kleven. Het plaklint is gratis, maar bezorg de overschotten terug voor andere groepen.
- **Spandoek** (ca 2m50 x 1m30) met slogan “Gesloten wegens oorlogsmisdaden” en bom-logo, geschilderd met zwarte letters op witte achtergrond. Er zijn meerdere van deze spandoeken beschikbaar, en er is ook een franstalige versie: “Fermé pour Crimes de Guerre.” Je kan deze spandoeken gratis gebruiken, maar bezorg ze na je actie terug voor andere groepen.
- **Spandoek** (2m x 1,5m) met slogan: “NATO is the problem, not the solution – NATO GAME OVER”, geschilderd met zwarte letters op rode achtergrond. Je kan dit spandoek gratis gebruiken, maar bezorg het na je actie terug voor andere groepen.

- **Klein Spandoek** (1mx1m) met bom-logo, geschilderd met zwarte en rode verf op een witte achtergrond. Er zijn meerdere van deze spandoeken beschikbaar. Je kan ze gratis gebruiken, maar bezorg ze na je actie terug voor andere groepen.
- **Flyer:** NATO GAME OVER flyer die alle delen van de campagne verbindt en oproept voor de internationale actiedag op 1 april. De flyers zijn gratis. In de loop van de campagne komen er nog andere flyers. Overschotten graag uitdelen of terugbezorgen.
- **Affiche:** Affiche die oproept voor de internationale actiedag op 1 april. Affiches zijn gratis, overschotten graag terugbezorgen.

Het NATO GAME OVER logo is in verschillende formaten ook digitaal beschikbaar via www.vredesactie.be. Zo kan je zelf aan de slag, en bv. zelf een spandoek maken. Inspiratie voor slogans vind je verder in de deze [toolkit > Inspiratie](#).

Hitlist

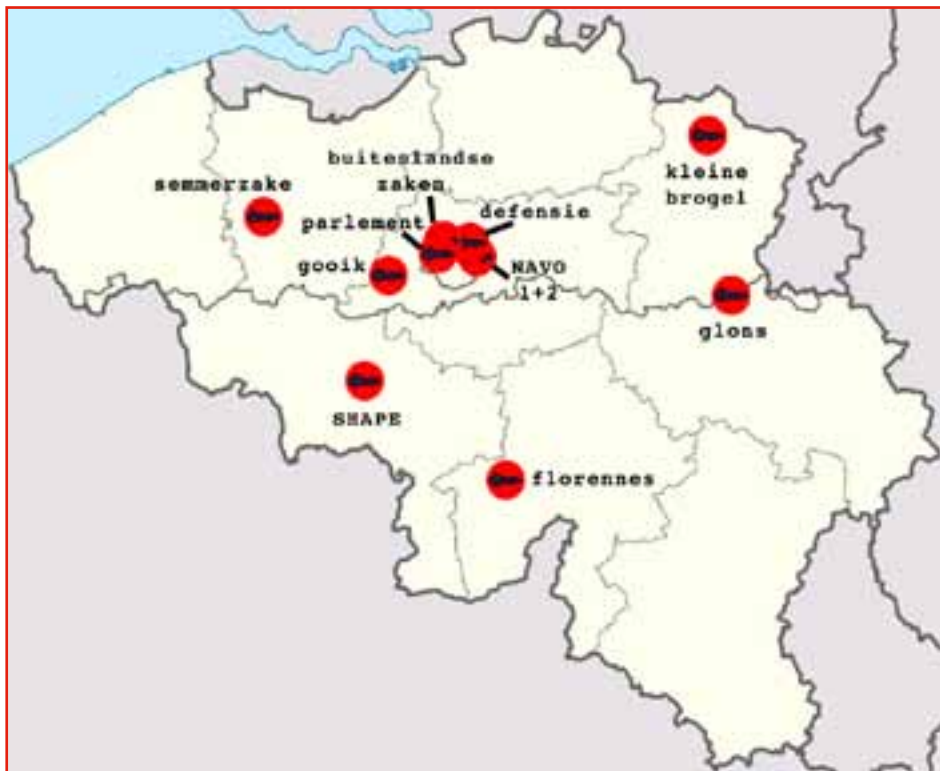
Een niet helemaal fictief scenario:

De president van Verwegistan, jarenlang een betrouwbare partner van de NAVO en daarvoor met tonnen wapens beloond, voert de laatste tijd een eigenzinnige koers. De investeringen van westerse bedrijven komen in gevaar. De president dreigt er zelfs mee de energiekraan dicht te draaien. Bovendien heeft het regime geen beste reputatie als het gaat om respect voor de mensenrechten. Jarenlang hebben we een oogje dichtgeknepen, maar nu kunnen we dat niet langer negeren. Van betrouwbare bondgenoot is het land in enkele maanden tijd een rogue state geworden.

In de wandelgangen van het **NAVO-hoofdkwartier in Evere** heerst nervositeit. De laatste weken heeft de NAVO-secretaris-generaal beklemtoond dat “alle opties op tafel liggen”, als de president niet bijdraait. Amerikaanse oorlogsschepen zijn al ter plaatse. Er is druk overleg tussen de bevoegde ministeries. De Belgische **minister van Buitenlandse Zaken** heeft al laten weten dat België, als de NAVO zou beslissen militair in te grijpen, “niet aan de zijlijn zal blijven staan”. De **minister van Defensie** vulde aan dat België, als “kleine maar betrouwbare NAVO-partner” zijn F16-gevechtsvliegtuigen ter beschikking houdt. Een debat over een eventuele deelname aan de interventie in het **parlement** is er nog niet geweest. Op SHAPE, het **militaire hoofdkwartier van de NAVO in Mons**, liggen aanvalsplannen klaar.

Na spoedoverleg op het NAVO-hoofdkwartier wordt beslist dat de NAVO niet langer passief kan toekijken. Vijftien NAVO-landen gaan over tot een “korte, chirurgische militaire operatie”. Precisiebombardementen op militaire infrastructuur zullen de voormalige bondgenoot tot een andere koers dwingen. De militaire machine treedt in werking. Op de bases van **Florennes** en **Kleine Brogel** stijgen F16's op. Na een tussenlanding op een basis in Turkije zullen ze deelnemen aan bombardementen op Verwegistan. Het **Air Traffic Control Centre in Semmerzake** zorgt voor de vluchtleiding. Tussen SHAPE en de betrokken militaire bases in Europa wordt druk gecommuniceerd. Het **satellietcommunicatiecentrum in Gooik** is daarin een knooppunt. Het **Control and Reporting Centre in Glons** zorgt er voor dat het Belgische luchtruim beschikbaar is voor gevechtsvliegtuigen van NAVO-partners.

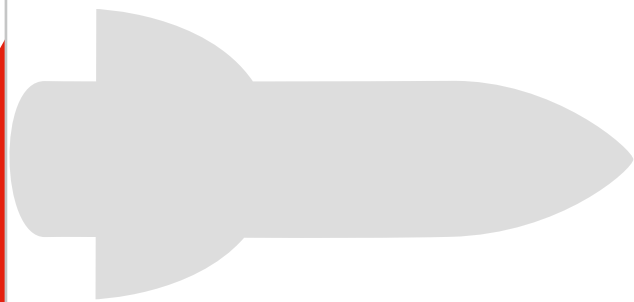
Terwijl in Verwegistan honderden bommen vallen, debateert het parlement. De minister van Defensie stelt de parlementsleden gerust: het gaat om precisiebombardementen, de missie wordt naar alle waarschijnlijk binnen enkele dagen afgerond, tenzij de situatie daarna nog onderhoudsbombardementen vereist. De parlementsleden knikken instemmend: we hebben immers een responsibility to protect. Mensenrechten beschermen, daar zijn we toch allemaal voor?

De NAVO zorgt voor meer problemen dan ze oplost. Een militaire alliantie die wereldwijd optreedt, die kernwapens bezit en bereid is ze als eerste te gebruiken, is een gevaar voor de wereldvrede. Op die plaatsen in België die het

NAVO-beleid mogelijk maken, grijpen wij in: de échte humanitaire interventie.

Op de volgende pagina's vind je per interventiepoint wat meer info. Méér info, foto's, kaartjes, ... vind je via www.vredesactie.be.

NAVO- hoofdkwartier

ID:

- Leopold III-laan, Evere (Brussel)
- Zenuwcentrum van de politieke besluitvorming van de NAVO

Target:

Het NAVO-hoofdkwartier is het zenuwcentrum van de NAVO. Hier gebeurt de politieke besluitvorming. Alle lidstaten hebben hier hun vertegenwoordigers, ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie ontmoeten elkaar hier voor vergaderingen. Hier beslist de NAVO over haar kernwapenbeleid en de interventies overal ter wereld.

Beschrijving:

De hoofdingang van het NAVO-hoofdkwartier bevindt zich aan de Bourgetlaan. Aan de westkant grenst de NAVO aan bedrijfsterrein. Ook verder oostelijk aan de Bourgetlaan bevinden zich bedrijven. Op hetzelfde terrein, aan de zuidkant van het eigenlijke NAVO-domein, ligt de Elisabethkazerne van het Belgisch leger, met ingang aan de Eversestraat. De zuidoostkant, richting Sint-Stevens-Woluwe, is open, met akkers, velden en weiden. Het NAVO-hoofdkwartier zelf bestaat uit één groot hoofdgebouw en verschillende kleinere bijgebouwen.

Opgelet:

De hoofdingang wordt goed bewaakt, door privé-bewaking en politie. Ongewenste bezoekers komen er niet zo maar in. Het hoofdkwartier is aan alle zijden door een 2 meter hoge draad omgeven, aan de meeste kanten versterkt met 3 rijen prikkeldraad bovenop de omheining. Aan de oostkant vertoont de omheining gaten en is er hier en daar beschutting van bosjes. Het NAVO-terrein wordt bewaakt door bewakingsagenten. De bewaking van het Belgische gedeelte is in handen van militairen.

Praktisch:

Het hoofdkwartier is gemakkelijk met tram of bus bereikbaar vanuit het centrum van Brussel. Ook uit Leuven geraak je er gemakkelijk, via de Leuvensesteenweg.

Historiek:

Bomspotters voerden al vaak actie op het NAVO-hoofdkwartier. In 1997, 1998 en 1999 kreeg de NAVO burgerinspectieteams op bezoek. In 2005 voerden Bomspotters actie aan de hoofdingang. In 2008 probeerden duizenden actievoerders uit 15 landen het terrein te betreden. In 2009 kreeg de NAVO honderden activisten over de vloer.

Meer info:

- www.nato.int

Nieuwe NAVO-hoofdkwartier

ID:

- Leopold III-laan, Evere (Brussel)
- Toekomstig zenuwcentrum van de politieke besluitvorming van de NAVO

Target:

Hier wordt vanaf 2015 over het NAVO-beleid beslist.

Omschrijving:

Tegenover het huidige NAVO-hoofdkwartier bouwt de NAVO een nieuwe permanente zetel. Het wordt een modern en prestigieus complex, met één groot hoofdgebouw en twee kleinere bijgebouwen, op een groot terrein tussen de Leopold III-laan en de Haachtsesteenweg, ingebed in bedrijfsterrein. Er komen niet alleen kantoren, maar ook conferentieruimtes en restaurants, cafés, winkels en sportinfrastructuur voor het NAVO-personeel. De gebouwen moeten plaats bieden aan 4800 personeelsleden (nationale

NAVO-delegaties, delegaties van partnerlanden en internationale NAVO-staf).

In oktober 2010 zijn de bouwwerken begonnen. Het gebouw zou klaar zijn half 2015. De bouw zit nu dus nog in een erg vroege fase. In het kader van dit bouwproject wordt ook de Leopold III-laan heraangelegd.

Normaal gezien wordt er van 6u tot 20u op de werf gewerkt. Volgens de planning komt het grootste deel van het verkeer naar de werf via de zuidelijke toegang (Leopold III-laan). De werf is ook toegankelijk via de achterkant aan de Haachtsesteenweg.

Opgelet:

Het kan op de werf erg druk en gevaarlijk zijn. Afhankelijk van de fase waarin de bouwwerken verkeren rijden vrachtwagens, hijskranen, bestelwagens,... af en aan. Wees dus uiterst voorzichtig. De arbeiders op de bouwwerf verwachten zich waarschijnlijk absoluut niet aan

een humanitaire interventie op hun werkplaats. Wees hier dus uiterst voorzichtig mee. Communiqueer duidelijk over je bedoelingen en vermijd elke provocatie. Mogelijk krijg je te maken met de politie die verantwoordelijk is voor de bewaking van het huidige hoofdkwartier, of met de private bewakingsagenten van de werf.

Praktisch:

De werf van het nieuwe hoofdkwartier is vanuit het centrum gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer of per fiets.

Meer info:

- http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49287.htm

SHAPE

ID:

- Rue Grande, Mons (Henegouwen).
- SHAPE (Supreme Headquarters of the Allied Powers in Europe) is het militaire hoofdkwartier van de NAVO.

Target:

Hier krijgen de politieke beslissingen van de NAVO, uitgetekend op het hoofdkwartier in Evere, concreet vorm in een strategische planning. Met andere woorden: als in Evere beslist wordt dat de NAVO paraat moet staan om in het Midden-Oosten militair in te grijpen, dan worden in Mons daarvoor de plannen gemaakt. Het hoofdcommando voor de NAVO-missie in Libië bijvoorbeeld bevond zich in SHAPE.

Beschrijving:

SHAPE is geen typische militaire basis met grote oppervlakten bos, struikgewas en open ruimte. De basis is relatief klein, doorsneden door straten en dicht bebouwd. Een deel van die bebouwing bestaat uit woonblokken. Daarnaast zijn er administratieve gebouwen, loodsen, ondergrondse bunkers en een hoge zendmast die van ver zichtbaar is. Op SHAPE werken niet alleen militairen, maar ook heel wat civiele personeelsleden. Velen van hen wonen in de directe omgeving van de basis.

SHAPE heeft de vorm van een ongelijkmatige ruit. Parallel met elke zijde loopt een straat.

In de noordelijke punt staat de zendmast. De omliggende straten zijn relatief druk bereden, onder meer door SHAPE-personeel op weg naar huis of naar het werk. Wees voorzichtig bij het

oversteken van en wandelen langs straten en respecteer de verkeersregels.

Langs zuidoostelijke zijde loopt de Rue Grande of N6, een drukbereden regionale weg. Je vindt er de hoofdingang van SHAPE. Let op bij het oversteken! Aangezien SHAPE even ten noorden van het centrum van Bergen ligt, is er ook op de andere omliggende wegen nogal wat doorgaand verkeer.

De beste plaatsen om het militair domein te bereiken zijn langs zuidwestelijke (Chaussée Brunehault) en noordwestelijke zijde (Chemin du Prince - Grand Chemin de Masnuy Saint-Jean). Daar wordt de basis van de weg gescheiden door grote en minder grote stukken bos.

Opgelet:

De hoofdingang is zwaar bewaakt. Rechts van de hoofdingang is het terrein omringd door een dubbel hek. Eerst een stevig metalen exemplaar met daarop prikkeldraad. Dan een gevlochten draadhek, ook met een rij prikkeldraad. Links van de hoofdingang is het terrein omringd door slechts één hek, met daarop prikkeldraad. Bovenop én vlak achter het hek liggen op sommige plekken rollen scheermesjesdraad.

Langs noordoostelijke zijde (Rue de Binche - Rue Brisée) ligt een woonwijk bewoond door SHAPE-personeel, die rechtstreeks bij de basis aansluit. Vermijd deze kant! We viseren SHAPE zelf, niet de mensen die er wonen. Bovendien kunnen we niet voorspellen hoe de bewoners zullen reageren op een humanitaire interventie.

Historiek:

In 2003 namen honderden mensen onder de noemer 'Get in SHAPE' deel aan een burgerinspectie in SHAPE. Tientallen actievoerders wisten binnen te geraken en gingen op zoek naar bewijzen van het voorbereiden van het gebruik van kernwapens. Ongeveer 400 mensen werden gearresteerd. In het kader van Bomspotting XL, op 18 april 2005, stapten 200 bomspotters naar het terrein.

Meer info:

- <http://www.nato.int/shape/about/overview.htm>

Luchtmachtbasis Kleine Brogel

ID:

- Luchtmachtbasis, Kleine Brogel (Limburg).
- Thuisbasis van 10de Tactische Wing.

Target:

Uit Kleine Brogel vertrekken er Belgische F16's naar militaire interventies in Afghanistan en Libië.

Op de luchtmachtbasis van Kleine Brogel liggen naar schatting twintig B61 kernbommen, als onderdeel van Amerikaanse tactische kernwapens toegewezen aan de NAVO. De B61 is een zeer moderne nucleaire vliegtuigbom met vier flexibel instelbare explosieniveaus tussen de 0,3 en de 170 kiloton. Eén enkele B61 heeft dus 14 keer de potentiële vernietigingskracht van de Hiroshimabom (12,5 kiloton). Deze kernwapens staan onder toezicht van zo'n 110 Amerikaanse soldaten van het 52ste MUNSS (Munition Support Squadron), maar het zijn Belgische piloten die met hun Belgische F16-toestellen opgeleid worden om in oorlogstijd deze nucleaire

massavernietigingswapens af te gooien. De kernbommen liggen opgeslagen in 11 ondergrondse WS3-bunkers (Weapons Storage & Security System). Deze bunkers bevinden zich onder de gewelfvormige hangars van de F16's. Elke WS3-bunker kan 4 kernbommen huisvesten, wat een theoretische capaciteit van 44 kernbommen oplevert.

Omschrijving:

De luchtmachtbasis van Kleine Brogel herbergt circa 36 F16-gevechtsvliegtuigen van de 10de Tactische Wing. De F16's zijn verdeeld onder het 31ste 'Tiger' squadron, gespecialiseerd in lucht-grond gevechten (bombardementen), en het 349de squadron, gespecialiseerd in lucht-lucht gevechten. Op de basis werken zo'n 1700 soldaten, waarvan 90 piloten.

De luchtmachtbasis van Kleine Brogel ligt in landelijk gebied, tussen Kleine Brogel, Kaulille, Grote Brogel en Peer. Rond de basis liggen weiden, akkers en bossen. De wegen uit Kleine

Brogel naar Peer (westelijke zijde) en naar Kaulille (noordelijke zijde) lopen vlak langs de omheining.

Dwars door het domein, van noordoost naar zuidwest, loopt de startbaan, ca. 3 km lang.

Aan de Vliegveldlaan (tussen Kleine Brogel en Kaulille) ligt de toegang tot het Amerikaanse deel van de basis. Daar zijn zo'n 110 Amerikaanse soldaten van het 52ste MUNSS (Munition Support Squadron) gelegerd. Zij staan in voor de bewaking en het onderhoud van de kernwapens.

In de zuidelijkste hoek is de Belgische kazerne, uitvalsbasis van de 10de Tactische Wing.

Langs de weg Kleine Brogel-Peer ligt het 'spotterpunt', speciaal ingericht voor vliegtuigspotters, met een stukje parkeerplaats en zicht op de landingsbaan.

Langs de noordoostelijke zijde loopt een zandweg (zijweg van de Vliegveldlaan naar Kaulille) langs de omheining. Ook daar heb je een mooi zicht op de landingsbaan.

De basis is afgezet met verschillende types omheining. Vooral aan de oostelijke en de zuidelijke kant kan je, eventueel met behulp van een tapijtje, relatief makkelijk over de draad heen. Op sommige plaatsen kan je ook onder de draad door. Onmiddellijk langs de omheining is nogal wat dichte begroeiing, vooral aan de zuidelijke kant.

Opgelet:

Mogelijk liggen er op of net achter de omheining rollen 'scheermesjesdraad'. Die mesjes zijn heel erg scherp, let dus goed op! De draad staat vaak onder spanning. Als je er in knipt, riskeer je dat de draad rond vliegt en je verwondt. Trap er niet op! De mesjes kunnen zelfs door schoenzolen heen snijden.

De basis wordt bewaakt door Belgische militairen. Soms wordt met honden gepatrouilleerd. Op het Amerikaanse deel, waar de kernwapens gestationeerd zijn, kan je met Amerikaanse militairen te maken krijgen.

Historiek:

Sinds 1997 namen duizenden mensen deel aan acties van burgerlijke ongehoorzaamheid op de basis van Kleine Brogel. Op 5 oktober 2002 werden meer dan 1500 mensen gearresteerd toen ze probeerden als burgerinspecteurs de basis binnen te dringen. Op 3 april 2010 slaagden honderden bomspotters er in om gewelddoos op de basis te geraken.

Meer info:

- http://mcmilitary.org/en/kleine_brogel
- <http://www.mil.be/aircomp/units/index.asp?LAN=nl&FILE=&ID=639&MENU=269&PAGE=1>
- http://www.vredesactiediy.be/?page_id=116

Luchtmachtbasis Florennes

ID:

- Route Charlemagne 191, Florennes (Namen)
- Thuisbasis van de 2de Tactische Wing

Target:

De luchtmachtbasis van Florennes herbergt circa 36 F16-gevechtsvliegtuigen van de 2de Tactische Wing. Die is onderverdeeld in het 1ste Smaldeel, gespecialiseerd in offensieve conventionele operaties en luchtverkenning en het 350ste Smaldeel, gespecialiseerd in luchtverdediging. Uit Florennes vertrekken er Belgische F16's naar militaire interventies zoals die in Afghanistan en Libië. Tot en met 30 juni 2009 was Florennes ook de thuisbasis van het Tactical Leadership Programme (TLP), een trainingsprogramma voor gevechtsvliegtuigen van NAVO lidstaten. De Smaldelen van de Wing maken ook deel uit van de NATO Response Force (NRF), de snelle interventiemacht van de NAVO.

Beschrijving:

De basis van Florennes is vergelijkbaar met die van Kleine Brogel. Ze is heel uitgestrekt, en van zuidwest naar noordoost door twee landingsbanen in twee gedeeld. De basis is omgeven door velden, bossen en akkers. De omheining bestaat op de meeste plaatsen uit een twee meter hoge draad, met daarop prikkeldraad. Op veel plaatsen kan je er, al dan niet met behulp van een tapijtje om op het prikkeldraad te leggen, relatief gemakkelijk over.

Opgelet:

De basis wordt door Belgische militairen bewaakt, soms door patrouilles met honden.

Meer info:

- <http://www.mil.be/aircomp/units/index.asp?LAN=nl&ID=636>
- <http://mcmilitary.org/en/florennes>

CRC Glons

ID:

- Control and Reporting Centre, Rue du Chainay, Glons (tussen Tongeren en Luik, provincie Luik).
- Dit radarcentrum maakt deel uit van de luchtverdedigingsketen van de NAVO.

Target:

CRC Glons staat in voor de controle op het luchtruim en de coördinatie en leiding van F16-toestellen wanneer die ingezet worden. Als uit Kleine Brogel of Florennes F16's opstijgen, bijvoorbeeld in het kader van de oorlog in Afghanistan of Libië, dan verzorgt het CRC de vluchtleiding.

Het Control and Reporting Centre (CRC) van Glons is de enige eenheid van de Belgische Luchtcomponent die reeds in vredetijd rechtstreeks onder NAVO-bevel geplaatst is. De staf, de administratieve diensten en een ondersteunings-flight zijn gehuisvest in de Ambiorix-kazerne te Tongeren, net buiten het centrum van België's oudste stad. De operaties

worden gevoerd vanuit een bunker op de site te Glons, op een tiental kilometer van Tongeren. Het radarcentrum van Glons is dus volledig geïntegreerd in de luchtverdedigingsketen van de NAVO, die zich uitstrekt van het noorden van Noorwegen tot het oosten van Turkije. Al deze radarstations en hun commandocentrales zijn met elkaar verbonden door middel van dataverbindingen en communicatieapparatuur. Dit NAVO-luchtverdedigingsstelsel is verantwoordelijk voor het detecteren en identificeren van alle bewegingen in het NAVO-luchtruim. Daarenboven omvat deze verantwoordelijkheid

ook het bewaken en verdedigen van het NAVO-luchtruim met jachtvliegtuigen en/of geleide wapensystemen. 24 uur op 24 stelt het CRC gevechtsleiders ter beschikking voor het geval dat de Belgische F16's worden ingezet voor Quick Reaction Alert-opdrachten van de NAVO.

In dat kader neemt het Smaldeel Controle en Luchtverdediging, een van de eenheden in het centrum, meerdere malen per jaar deel aan NAVO-oefeningen die zich deels boven het Belgische grondgebied afspelen.

Beschrijving:

Het terrein vormt een onregelmatige zeskant, ongeveer 500 meter breed, en is langs alle zijden omgeven door velden en akkers. Dankzij de 33 meter hoge koepel, waaronder zich een radar bevindt, is het van ver zichtbaar. De gebouwen en de bunker bevinden zich aan de oostkant, de radar ligt daar een eindje af, in de zuidwestelijke hoek. Ten zuiden, westen en noorden van de basis loopt de Thiers Saint-Laurent, een kalm asfaltwegje. In het CRC werken ongeveer 375 mensen.

Opgelet:

Het terrein is geheel omheind, met een draad van ongeveer twee meter hoog, met prikkeldraad bovenop. Er is één bewaakte hoofdingang, bereikbaar via de Rue du Chainay.

Historiek:

Op 8 juli 2006 voerden bomspotters actie aan het CRC in het kader van een nationale actiedag.

Meer info:

- <http://www.mil.be/aircomp/units/index.asp?LAN=nl&FILE=&ID=191&MENU=0&PAGE=1>

Foto's:

- mooie satellietbeelden op google maps, zoeken op straatnaam

SATCOM Gooik

ID:

- SATCOM GOOIK, Kesterweg, Gooik (Vlaams-Brabant)
- NATO Air Base Satellite Communications (NABS) controlecentrum,

Target:

Het satellietcommunicatiecentrum van Gooik is een belangrijke schakel in de communicatie-infrastructuur van de NAVO in Europa. Amerikaanse militairen verzorgen er onder andere de communicatie tussen SHAPE en de vliegbasis in Kleine Brogel.

Beschrijving:

De basis ligt in glooiend, landelijk gebied, in de Kesterheide, op een heuvel die 100 meter boven de omgeving uittorent. De witte koepel, waaronder een satellietantenne zit, valt van ver op. Het militaire domein is niet erg groot, ca. 400m in omtrek, met een enkele omheining, ongeveer twee meter hoog en afgewerkt met prikkeldraad. Er is één hoofdingang en verschillende lage gebouwen. Op de basis werken behalve Belgische ook een aantal Amerikaanse militairen.

In het verleden had de NAVO veel meer dergelijke sites, nu houdt ze er nog maar twee over, die in Gooik, en een in Italië. In oktober kreeg het Britse bedrijf Selex door de NAVO een contract ter waarde van 42 miljoen euro toegewezen voor de bouw van nieuwe satellietcommunicatietechnologie in België en Italië.

Opgelet:

De basis wordt niet erg zwaar bewaakt. De bewaking is in handen van militairen.

Praktisch:

Gooik is bereikbaar via de N28 van Ninove naar Halle of de N285 van Asse naar Edingen. Het dichtstbijzijnde station is dat van Ninove. De bussen 141, 142, 153, 154, 155, 162, 163, 165 en 625 passeren in Gooik.

Historiek:

In het kader van Bomspotting XL drong op 16 april 2005 een groep bomspotters de basis binnen als burgerinspecteur. Tientallen bomspotters verzegelden op 8 juli 2006 de basis omwille van de rol die ze speelt in het illegale kernwapenbeleid van de NAVO.

Meer info:

- http://mcmilitary.org/en/satcom_gooik-kester

Foto's:

- <http://fme.sincerethought.org/gallery/v/2005/album115/album119/>
- <http://static.panoramio.com/photos/original/40623083.jpg>
- http://v7.cache5.c.bigcache.googleapis.com/static.panoramio.com/photos/original/5315161.jpg?redirect_counter=1
- luchtfoto: <http://www.bing.com/maps/default.aspx?cp=50.7719~4.10083&style=a&lvl=16>

ATC Semmerzake

ID:

- ATC (Air Traffic Control Centre), Ten Edestraat, Semmerzake (Oost-Vlaanderen)
- Staat in voor luchtruimbewaking en ondersteuning van militaire luchtvaart.

Target:

Het ATCC Semmerzake verzekert de luchtverkeersleiding van het militaire luchtverkeer en de coördinatie tussen burgerlijke en militaire luchtvaart. Als F16's uit Florennes of Kleine Brogel vertrekken of er landen, staan ze in contact met het ATC in Semmerzake.

Beschrijving:

De basis ligt in een landelijke omgeving. De witte koepel is van ver zichtbaar. De hoofdingang bereik je via de Ten Edestraat, aan de westelijke kant. In het oosten grenst het domein aan de Lindeboomstraat, in die hoek is het terrein bebost.

Ten noorden liggen velden en akkers. Het terrein is afgezet met een omheining van ongeveer 2 meter hoog, met bovenop prikkeldraad.

Meer info:

- <http://www.mil.be/aircomp/units/index.asp?LAN=nl&FILE=&ID=290&MENU=315&PAGE=1>

Foto's:

- luchtfoto: <http://www.bing.com/maps/default.aspx?cp=50.9408~3.67167&style=a&lvl=16>

Ministerie van Buitenlandse Zaken

ID:

➤ Ministerie van Buitenlandse Zaken, Karmelietenstraat 15, Brussel

rest van het gebouw worden aan het onthaal geopend, zonder toestemming kom je daar dus niet gemakkelijk in.

Target:

De minister van Buitenlandse Zaken stuurt het Belgische buitenlands beleid. Samen met de premier en de minister van Defensie vertegenwoordigt hij ons land in de NAVO of geeft hij richtlijnen aan de NAVO-ambassadeur en andere diplomaten. Hier wordt toestemming gegeven voor de ontplooiing van illegale kernwapens in Kleine Brogel.

Opgelet:

Het gebouw wordt bewaakt door privé-bewakers en politie. Beveiligingscamera's houden de gevel in de gaten. Hou rekening met de openingsuren van het ministerie.

Praktisch:

Het ministerie is gemakkelijk bereikbaar vanuit het centrum van Brussel.

Beschrijving:

Het ministerie bevindt zich in een stedelijke omgeving, tussen kantoorgebouwen. Het is enkel via de voorkant (ingang Karmelietenstraat) toegankelijk. Je moet eerste een dubbele deur door, waarna je in een inkomhal komt. Daar bevindt zich het onthaal. De toegangen tot de

Historiek:

Op 24 november werd de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken door bomspotters voor één dag vervangen wegens irrelevantie. Een interim-comité zette toen in zijn plaats de terugtrekking van de kernwapens op de NAVO-agenda (<http://vredesactie.be/article.php?id=349>).

> ondersteuning > **hitlist** > verkenning > inspiratie > juridisch > veiligheid > pers > geweldloosheid > over de navo

[1] Inleiding

[2] Stappenplan

[3] Toolkit

Ministerie van Defensie

ID:

- Ministerie van Defensie, Lambermontstraat 8, Brussel

Target:

De minister van Defensie stuurt het Belgische defensiebeleid. Samen met de premier en de minister van Buitenlandse Zaken vertegenwoordigt hij ons land in de NAVO of geeft hij richtlijnen aan de NAVO-ambassadeur en andere diplomaten. Hier wordt toestemming gegeven voor de ontplooiing van illegale kernwapens in Kleine Brogel en de deelname aan oorlogen, zoals in Afghanistan en Libië.

Beschrijving:

Het ministerie van Defensie ligt op de hoek van de Lambermontstraat en de Regentlaan. De ingang is via een binnenkoertje aan de Lambermontstraat. Dat koertje is van de straat afgescheiden door een ijzeren traliehek. Je gaat het hek door, de ingang is dan aan je rechterkant. Door een dubbele deur kom je in het onthaal. De

mensen van het onthaal moeten dan de deur voor je openen als je verder wil gaan.

Opgelet:

Manifestaties van gelijk welke aard liggen in de wijk rond de Wetstraat erg gevoelig. Hou er dus rekening mee dat de politie ingrijpt, ook al overtreed je strikt genomen de wet niet. Bewakingscamera's houden het gebouw in de gaten.

Praktisch:

Het ministerie ligt op vijf minuten lopen van het Centraal Station.

Historiek:

Op 14 november 2008 werd het ministerie in het kader van de Europese actiedag 'War starts here' gesloten wegens oorlogsmisdaden. Vredesactivisten blokkeerden urenlang de poort. <http://www.vredesactie.be/article.php?id=543>

Meer info:

- www.mil.be

Federaal Parlement

ID:

- Federaal Parlement, Wetstraat, Brussel
- Hier komen Kamer en Senaat bij elkaar en bediscussiëren ze buitenlands en defensiebeleid.

Target:

De NAVO is in de Belgische politiek een vaststaand feit, een heilig huisje dat niet in vraag kan worden gesteld. Tegelijk is de Belgische invloed op de koers van de NAVO onbestaande. België doet braaf mee. Al jaren is het overduidelijk dat er een meerderheid bestaat onder de Belgische bevolking om de kernwapens in Kleine Brogel terug te sturen. In 2005 keurden Kamer en Senaat resoluties goed die aandringen op de verwijdering van de kernwapens uit België. Geen enkele regering waagt zich aan de uitvoering van dit democratisch gegeven. De Belgische politiek slaapt zich door het NAVO-lidmaatschap heen en schrikt af en toe wakker wanneer duidelijk wordt bij welk militair avontuur we betrokken worden.

Beschrijving:

Het gebouw van het federaal parlement ligt tussen de Wetstraat in het zuiden, de Koningstraat in het westen, de Leuvensestraat in het noorden en de Hertogstraat in het oosten. De

belangrijkste ingangen zijn die gelegen aan de Wetstraat, aan de Leuvensestraat en op de hoek van de Leuvensestraat en de Drukpersstraat.

Opgelet:

Manifestaties van gelijk welke aard liggen in de wijk rond de Wetstraat erg gevoelig. Hou er dus rekening mee dat de politie ingrijpt, ook al overtreed je strikt genomen de wet niet. Bewakingscamera's houden het gebouw in de gaten. Alle ingangen worden door privébewaking, politie of personeelsleden van het parlement bewaakt.

Praktisch:

Het parlement ligt op vijf minuten lopen van het Centraal Station.

Meer info:

- <http://www.fed-parl.be/index.html>
- http://www.studio360.be/nl/parlement_kamer.html
- http://nl.wikipedia.org/wiki/Federaal_Parlement_van_België

Verkenning

Vind je niet alle gewenste info over jouw target in deze toolkit en op www.vredesactie.be? Of wil je je interventie extra goed voorbereiden? Dan kun je eerst eens ter plaatse een kijkje gaan nemen. Hoe pak je zo'n verkenning aan?

1. Bespreek wat je op je verkenning wil doen. Ga je een kijkje nemen om inspiratie op te doen? Of heb je al een actiescenario en ga je op zoek naar concrete informatie over de omheining, routes, afspraakplaatsen ...?
2. Zet op een rijtje welke informatie je na je verkenning in handen wil hebben en in welke vorm (foto's, tekeningen, verslag ...).
3. Hoe ga je die info verzamelen? Stel een planning op: welke plaatsen wil je eerst bekijken, waar wil je een foto van, welke weg wil je checken?
4. Na de verkenning: check of je alle informatie hebt die je wilde. Ga na of er nog gegevens ontbreken en bedenk hoe je er achter kunt komen.
5. Evalueer de informatie. Moet je je scenario aanpassen op basis van je verkenning? Zijn er mogelijkheden waar je niet aan had gedacht?
6. Bekijk hoe iedereen die bij de actie betrokken is de nodige info krijgt. Moet iedereen een kaartje hebben of alleen de chauffeurs? Wil je iedereen de foto's laten zien?

- Wees voorzichtig, gebruik je gezond verstand:
- Als je tien keer voorbij de hoofdingang wandelt en uitgebreid de omheining fotografeert, wek je waarschijnlijk argwaan. Doe dus zo gewoon mogelijk en hou eventuele 'riskante' observaties voor het laatst.
  - Verzin eventueel vooraf een smoes (je observeert een zeldzame vogel of stippelt een wandeling uit voor je familieweekend).
  - Denk eraan dat foto's nemen van militaire domeinen strafbaar is. De kans dat je hier last mee krijgt is klein, maar hou er rekening mee. Als de politie vindt dat je je vreemd gedraagt, willen ze misschien weten wie je bent en wat je er doet.
  - Denk aan de informatie die je bij je hebt. Als je een uitgeschreven actiescenario bij hebt voor een interventie, en de politie houdt je tegen en wil je rugzak zien, dan is de moeite voor niks geweest.

Een verkenning ter plaatste kost tijd. Die tijd wil je misschien liever in je actievoorbereiding steken. Bedenk dus eerst of een verkenning echt nodig is en of je de informatie niet ergens anders kan vinden. Vaak kom je met Google Earth of Google Maps al een heel eind.

Inspiratie

Missions completed:

Inspirerende, geslaagde voorbeelden van directe acties

- In 2009 ging de Sint met zijn Pieten bomspotten op de militaire basis van Kleine Brogel. Een videoverslag van deze actie vind je op www.vredesactiediy.be
- In januari 2010 voerden doctoraatsstudenten van de Universiteit Antwerpen in Kleine Brogel onderzoek naar de effecten van de aanwezigheid van kernwapens op bodemverontreiniging en biodiversiteit. Een fotoverslag van deze actie vind je op www.vredesactiediy.be
- In de zomer van 2011 schilderden vredesactivisten slogans op de landingsbaan van de militaire basis NEAT in Zweden.

Actie-ideeën:

(Niet elk idee is geschikt voor elke locatie)

- **Blokkade.** Blokkeer de toegang tot bijvoorbeeld het NAVO-hoofdkwartier door voor de

poort te gaan zitten of liggen. Zo kan er niemand in of uit, en stop je letterlijk de werking van de NAVO!

Twee filmpjes van blokkade-acties vind je op <http://www.vredesactiediy.be/?p=962> en op <http://www.youtube.com/watch?v=U2ecxFZNQDg>.

- **Die-in.** Je legt je in witte pakken of body bags voor dood, bijvoorbeeld voor de ingang van het parlement. Ondertussen deel je aan voorbijgangers flyers uit (misschien komen de parlementsleden wel net naar buiten?). Een filmpje van een die-in actie staat op: <http://www.vredesactie.be/article.php?id=689>
- Ga naar één van de interventiepunten en stuur de werknemers op **vakantie**. We schaffen de NAVO af, dus zij hoeven niet meer te werken!
- **Burgerinspectie.** Ga naar de communicatiepost in Glons, loop er binnen en stel vragen aan het personeel. Vraag hen bijvoorbeeld welke rol de radar en het commandocentrum speelden in de NAVO-luchtaanvallen in Libië.

- **Verzegel ramen en deuren** van een interventiepunt met rood-wit NATO GAME OVER-lint.
- **Schilder** in grote letters STOP NAVO op de muren van het interventiepunt.
- Ga naar één van de interventiepunten. Posseer bij de omheining met een goed leesbaar **spandoek**: 'Gesloten wegens oorlogsmisdaden' of 'Over te nemen, enkel voor vreedzame doeleinden'. Neem foto's, en klaar is kees.
- Geef het NAVO-hoofdkwartier of de militaire basissen van Kleine Brogel, Florennes of SHAPE alvast een **nieuwe bestemming**: organiseer er een concert, maak er een camping, natuurgebied of sportplein van. Zo gebruik je de militaire infrastructuur ook eens voor iets positiefs, en tegelijk hinder je door je aanwezigheid de werking van de NAVO.
- **Versier de radar** in Gooik met ballonnen, een groot spandoek, stopteken of geef hem een nieuw fleurig kleurtje.
- Op de luchtmachtbasis van Kleine Brogel of Florennes kan je iets doen **op de landingsbaan**: schilder er een groot stopteken of installeer er rode verkeerslichten. Opgelet: interventies op de landingsbaan vereisen specifieke veiligheidsmaatregelen. Vraag ernaar bij je interventiecoach!
- Is er iets te doen op of bij het interventiepunt waar veel volk naartoe komt? Ga **flyeren** bij de ingang of op de toegangswegen.
- Organiseer aan het ministerie van Defensie een **omscholingscursus** voor soldaten die willen stoppen; hoe pakken ze dat het best aan? Geef hen tips voor een nieuw beroep (straathoekwerker, bakker, dokter,...)
- **Sla alarm**. Luidt de noodklok, voetbalsirene of alarmsignaal: het is hoog tijd dat de NAVO ontmanteld wordt!

Lijst met slogans

Slogans om te roepen, op een muur, spandoek, t-shirt of landingsbaan te schilderen. Dit is een aanzet, laat het creatieve beest in je los!

- NATO: Game Over
- Gesloten wegens oorlogsmisdaden
- Bombarderen voor mensenrechten/vrede? Val nu dood!
- Stop NAVO
- De NAVO is het probleem, niet de oplossing
- Militaire interventies zijn niet humanitair
- Oorlog begint hier – wij stoppen oorlog hier
- War starts here, let's stop it here
- Exit NAVO
- Waarschuwing: De NAVO brengt uw gezondheid ernstige schade toe
- Bagetten, geen raketten
- Meer dan 60 jaar NAVO - meer dan genoeg

Arrestatie

Ook al is je interventie symbolisch of ludiek, hou er rekening mee dat je gearresteerd kan worden. De NAVO is een heilig huisje dat niet in vraag gesteld mag worden. Intervenieren op plaatsen die iets met de NAVO te maken hebben ligt dus erg gevoelig.

Publieke manifestaties in de omgeving van ministeries en het parlement zijn niet toegelaten. Dat betekent niet noodzakelijk dat je vervolgd wordt, wel dat het mogelijk is dat je gearresteerd wordt.

In de hitlist vind je bij elk interventie-target ook informatie over de bewaking ervan. Op een militaire locatie gebeurt die door militairen. Die kunnen je tegenhouden, maar ze moeten je zo snel mogelijk aan de politie overdragen. Alleen de politie heeft de bevoegdheid je te arresteren. De politie kan je overal en altijd tegenhouden

voor een identiteitscontrole of arresteren bij een vermoeden dat je iets strafbaars gaat doen.

Een arrestatie houdt in dat politie of militairen je tegenhouden en proberen vermijden dat je wegloopt. Dat kan eenvoudig door je het bevel te geven te blijven staan en/of door het je fysiek moeilijk of onmogelijk te maken weg te lopen: door je fysiek vast te houden, handboeien aan te doen, op de grond te zetten ... Schat zelf de situatie in: het is niet strafbaar om een politie-bevel te negeren, maar als je niet gehoorzaamt, maak je de kans op een hardhandige arrestatie natuurlijk wel groter.

Weerstand bieden bij arrestatie heeft weinig nut. Het verhoogt het risico op verwondingen en het jaagt militairen en politie onnodig op stang.

Twee soorten aanhoudingen

Er zijn 2 soorten aanhoudingen: een administratieve en een gerechtelijke.

Een administratieve aanhouding kan altijd en overal gebeuren. De politie kan je meenemen voor een identiteitscontrole, omdat ze vrezen dat je iets strafbaars gaat doen, of voor het verstoren van de openbare orde. Een administratieve aanhouding kan maximum 12 uur duren.

Een gerechtelijke aanhouding betekent dat de politie je van een misdrijf beschuldigt en dat ze dit verder onderzoeken, bv. wanneer je wordt aangehouden op een militair terrein. Een gerechtelijke aanhouding duurt maximum (maar niet noodzakelijk) 24 uur. Wil men je langer aanhouden, dan moet je tijdens deze 24 uur voor de onderzoeksrechter verschijnen. Die beslist of je aanhouding wordt verlengd of niet.

Welke administratie hoort er bij een aanhouding?

De politie is verantwoordelijk voor alle administratieve formaliteiten.

Je zal waarschijnlijk gevraagd worden het arrestantenregister te tekenen. Daar staat je naam in en het uur van arrestatie. Controleer het uur en teken als het correct is. Dit register dient om na te gaan of de maximale duur van je arrestatie niet overschreden wordt. Een correct moment van arrestatie bevestigen is dus een garantie voor jouw rechten.

Mogelijk worden je spullen afgepakt tot wanneer je vrijgelaten wordt.

Mogelijk zal je gevraagd worden om een verklaring af te leggen.

Als alle formaliteiten van iedereen in orde zijn gebracht, zal tot slot gevraagd worden om het aanhoudingsregister opnieuw te tekenen voor vrijlating.

Je wacht gewoon je beurt af om de administratieve formaliteiten te vervullen. De politie heeft daarvoor 12 uur de tijd. De tijd van aanhouding loopt altijd vanaf het moment dat je niet meer vrij kan bewegen.

Moet je een verklaring afleggen?

Je bent niet verplicht een verklaring af te leggen of wat dan ook te ondertekenen. Je doet dat dan ook beter niet (behalve het aanhoudingsregister). Je riskeert dat je dingen zegt die in je nadeel spelen of dat de politie je woorden in de mond legt. Verklaar eventueel: "Ik heb nu niets te verklaren". Als je vervolgd wordt, dan heb je later nog tijd genoeg om verklaringen af te leggen.

Heb ik recht op eten?

In principe heb je recht op eten op de normale etensuren, maar het is niet zeker dat je dat ook krijgt. Het heeft weinig zin om er op aan te dringen. Als je verwacht gearresteerd te worden, breng dan je eigen picknick mee!

Heb ik het recht om te telefoneren?

Ben je administratief aangehouden, dan heb je het recht om iemand telefonisch te laten verwittigen. Soms mag je zelf telefoneren, maar mogelijk belt de politie voor jou. De politie maakt trouwens mogelijk niet al te veel haast met dat telefoneren.

Bij een gerechtelijke aanhouding heb je dit recht niet.

Heb ik het recht om naar het toilet te gaan?

In principe heb je het recht om naar het toilet te gaan, maar mogelijk is dit niet de prioriteit van de politie. Je kan daarop blijven aandringen, op een rustige manier.

Mag de politie foto's en vingerafdrukken nemen?

Het nemen van foto's en vingerafdrukken is niet bij wet geregeld, maar wel in omzendbrieven. Het is in tegenspraak met mensenrechtenverdragen. Dit is dus een juridische schemerzone.

Volgens de betwistbare Belgische regeling is, in geval van administratieve aanhouding, het nemen van foto's en vingerafdrukken onnodig

Juridische risico's

Zonder toestemming militair of privédoein betreden is strafbaar. Wees je er van bewust dat ook aan acties op openbare plaatsen juridische consequenties verbonden kunnen zijn. Hou er rekening mee dat je tijdens je actie sowieso gearresteerd kan worden.

Wie op de één of andere manier schade toebrengt of iets doet wat als schade geïnterpreteerd kan worden, bv aan de omheining of aan gebouwen, kan louter voor deze schade vervolgd worden voor de burgerlijke rechtbank, zonder dat sprake is van strafrechtelijke vervolging.

De mogelijke juridische gevolgen zijn afhankelijk van wat voor soort actie je doet. Voor specifieke juridische info kan je terecht bij je actievoach.

en dus ongerechtvaardigd als je identificeerbaar bent via je identiteitskaart. Bij gerechtelijke aanhouding kan dit wel bij wijze van onderzoeksdaad.

Je kan het weigeren, maar het is mogelijk dat je dan langer vastgehouden wordt. Je drijft het beter niet te ver.

Hou je bezig

Een aanhouding kan enkele uren duren. Bovendien weet je vaak niet hoe lang je nog vast zit. Als je verwacht aangehouden te worden, bereid je daar dan op voor: neem een boek of een spelletje mee en hou je rustig bezig.

Wie doe-het-zelf acties uitvoert, doet dat op eigen verantwoordelijkheid. Vredesactie kan voor ondersteuning zorgen in geval van vervolging, maar wees je ervan bewust dat iedereen zelf de juridische en financiële gevolgen van zijn of haar actie draagt.

Na de actie

Als je na de actie iets verneemt van politie of gerecht, verwittig elkaar dan en bespreek op een vergadering wat je gaat doen. Als mensen boetes moeten betalen, overleg dan samen hoe je daarvoor geld inzamelt. Contacteer in elk geval eerst Vredesactie, dan bekijken we samen wat we kunnen doen.

Veiligheid

Uitrusting

Zorg ervoor dat je goed voorbereid aan je actie begint. Als je op de ochtend van je actie voor je kleerkast staat, probeer je dan voor te stellen in wat voor situaties je kan terechtkomen. Bekijk welke kleding het meest aan al die situaties aangepast is.

- Zal je misschien moeten rennen of klimmen, of loop je door de natuur? Dan zijn stilleto's en een minirok waarschijnlijk geen goed idee.
- Bestaat de kans dat je lang buiten zit? Voorzie warme, waterdichte kleding en neem eventueel reservekleding mee.
- Loop je risico op natte voeten? Denk aan stevige schoenen en een paar extra sokken.
- Wil je over een omheining klimmen? Draag geen te losse kleding, maar trek iets sportiefs aan.

- Zou het kunnen dat je gearresteerd wordt? Vermijd piercings, lange oorbellen en loshangend haar.

Neem geen onnodige dingen mee naar de actie. Laat je agenda, i-pod, bankkaart en gsm thuis (tenzij je die nodig hebt voor de actie). Neem wel je identiteitskaart en een beetje cash geld mee. Neem eventueel iets mee om de tijd te verdrijven tijdens een arrestatie (een kaartspel, een boek). Een kleine snack (appel of notenreep) is ook een goed idee.

Bereid je ook mentaal voor op wat komen gaat. Zorg ervoor dat je goed uitgeslapen, fris en vol vertrouwen aan je actie begint.

Klimmen

Wil je een omheining over, bekijk dan op voorhand waar je erover of eronderdoor kunt. Om

kleerscheuren te vermijden kan je een stuk tapijt over de prikkeldraad leggen. In de omheining knippen is dus niet noodzakelijk om op het terrein te geraken.

Help elkaar. Laat niemand alleen achter. Blijf je omgeving in de gaten houden zodat je eventuele militairen of politie ziet aankomen.

Op deze website vind je een instructiefilmpje over klimmen: <http://www.vredesactie.be/article.php?id=509>

Geen paniek!

Acties kunnen best spannend zijn. Maar spanning kan omslaan in paniek. Als je merkt dat iemand in je team panikeert ...

- probeer dan om die persoon ervan bewust te maken dat hij of zij in paniek is
- vraag hem of haar om kalm te ademen
- spreek met hem of haar, laat de persoon over zijn of haar angst praten
- maak duidelijk dat er ondersteuning is binnen de groep

Zorg ervoor dat niemand zich afzondert, vermijd dat mensen alleen rondlopen.

Arrestatie

Je bent niet verplicht een politiebevel op te volgen. Het bevel negeren vergroot wel de kans dat je hardhandig wordt aangepakt. Tegenstribbelen heeft weinig zin, je jaagt soldaten of politie op stang en vergroot de kans op geweld. Meer info over arrestaties en de juridische gevolgen vind je in deze [toolkit > Juridisch](#).

Omgaan met honden

Militairen of politieagenten kunnen honden gebruiken voor de bewaking. Normaal gezien lopen de honden aan de lijn van hun begeleider. De honden zijn getraind om mensen te intimideren en te stoppen.

Tips:

- Blijf stilstaan, maak geen bruuske bewegingen.
- Probeer contact te leggen met de begeleider, want de hond moet doen wat zijn baas hem beveelt.
- Zeg de begeleider dat je geen weerstand wil bieden, en dat er geen reden is om de hond los te laten.

Perswerk: van minimaal tot uitgebreid

Met een doe-het-zelf interventie wil je onder andere de aandacht vestigen op de aanwezigheid van de NAVO in ons land, en op de naderende NAVO-top in Chicago. Het is dan ook zeer zinvol om een perswerking op te zetten, zo vergroot je de impact van je actie.

Als de dag van jullie interventie nadert, zal iemand van Vredesactie contact met jullie opnemen om afspraken te maken over de perswerking en communicatie: welke kanalen verzorgen jullie zelf, wat gebeurt er beter vanuit Vredesactie?

Afhankelijk van je actieplan en de tijd die je er in wil investeren kan je perswerking minimaal tot heel uitgebreid zijn.

Minimaal:

Zorg ervoor dat je actie op zijn minst door je eigen groep wordt geregistreerd: neem foto's, maak een filmpje, beschrijf je actie in een kort berichtje,...

Uitgebreid:

Een uitgebreide perswerking houdt in dat je externe media betreft bij je actie. Een voorbeeld:

Een groep studenten van de VUB plant een doe-het-zelf-interventie. Ze nodigen hun medestudenten en proffen uit voor een ceremonie aan het hoofdkwartier in Evere waarbij ze de NAVO officieel voor gesloten verklaren.

- Enkele dagen voor de actie sturen ze een persuitnodiging. Daarin staat kort uitgelegd wat ze gaan doen en nodigen ze de pers uit voor de persafpraak: een half uurtje voor de actie begint, op een plek in de buurt van de actie.

- De dag voor de actie belt de persspreker de redacties op, en informeert of ze de uitnodiging ontvangen hebben en of de actie in hun planning staat. De persspreker vraagt de contactgegevens van de journalisten die komen om hen persoonlijk op de hoogte te kunnen houden.
- De spreker ontvangt de journalisten op de persafpraak en staat hen te woord. Hij legt opnieuw uit wat er te gebeuren staat, geeft al enkele interviews, noteert de contactgegevens van de aanwezige journalisten. Hij loodst hen naar de actieplaats zodra de actie daar begint.
- Terwijl de actie loopt, wordt het persbericht verstuurd. Daarin staat het telefoonnummer van de persspreker, zodat journalisten die niet ter plaatse zijn toch nog extra info kunnen krijgen of interviews afnemen.
- Tijdens de actie belt de persspreker de redacties op om hen op de hoogte te houden.
- Na de actie stuurt de groep nog een afgewerkt persbericht met een verslag van de actie, quotes van deelnemers en (links naar) beeldmateriaal.
- De persspreker blijft beschikbaar voor interviews en extra informatie.
Je kan je perswerk ook beperken tot een persbericht zodra de actie loopt. Zorg er wel voor dat journalisten je contactgegevens hebben voor als ze meer willen weten.

Persbericht

Hoe schrijf je een persbericht?

Je contactpersoon bij Vredesactie bezorgt je op voorhand een standaard persbericht. Pas dit vooraf aan aan jouw interventie, en werk het

meteen na de actie af met de juiste cijfers en feiten. Verstuur het aangepaste persbericht zo snel mogelijk naar de aanwezige (en afwezige) pers, samen met een paar mooie foto's. Vergeet niet je persbericht ook te bezorgen aan je contactpersoon bij Vredesactie.

Enkele praktische tips voor het schrijven van een persbericht:

- Vraag je af wat een journalist interessant kan vinden.
- In de eerste twee à drie zinnen van het persbericht staan al meteen de belangrijkste elementen van je bericht. Gebruik de 5 W's om dit te checken: wie, wat, waar, wanneer en waarom?
Bijvoorbeeld: "Een twintigtal VUB-studenten voerden vandaag actie aan het NAVO-hoofdkwartier in Evere. Ze verklaarden in een ceremonie de NAVO voor gesloten. Met hun actie protesteren ze tegen de rol van de NAVO in verschillende oorlogen wereldwijd."
- De kern van de boodschap geef je mee in de eerste paragraaf. Daarna komen andere belangrijke gegevens en ga je meer in op details. In een goede persmededeling moet je paragrafen van onder naar boven kunnen schrappen, zonder dat het bericht onduidelijk wordt. Deze oefening garandeert dat de meest essentiële informatie bovenaan staat.
- Hou het kort; beperk je tot één A4. Journalisten hebben weinig tijd om te lezen en zullen dus selecteren. Je kan beter zelf al selecteren. Als ze meer willen weten, kunnen ze je altijd bellen.
- Een persbericht moet eigenlijk publiceerbaar zijn als artikel, met zo weinig mogelijk werk voor de journalist die het artikel moet schrijven. De stijl moet dus kernachtig en eenvoudig zijn en de essentie van je boodschap weergeven. De tekst is neutraal en helder, veronderstelt niet te veel voorkennis en wordt best in de derde persoon geschreven.

- Gebruik bij langere persberichten tussentitels. Zo kan de journalist het bericht snel en selectief lezen. Je kan bovendien zo zelf eigen klemtonen leggen in je bericht.
- Zorg voor een heldere bladschikking, met voldoende witruimte. Zo heeft de journalist nog plaats voor aanpassingen en aanvullingen.
- Vermijd lange zinnen en onduidelijke uitdrukkingen, gebruik heldere en duidelijke woorden.
- Hou je stijl kort en zakelijk, hou het op feiten. Zo kom je ernstig en deskundig over.
- Schrijf zo mogelijk in de tegenwoordige tijd, gebruik zo veel mogelijk de actieve wijs.
- Vermijd overtollige of bombastische adjectieven ("schandalige, revolutionaire, laffe,...") en beledigingen en grofheden. Dus niet: "Peter De Crem likt de hielen van de Amerikanen."
- Verwerk een citaat van één van de actievoerders in je persbericht. Dat kan de journalist de moeite besparen zelf iemand te interviewen. Bovendien kan je zo een scherpe opinie in de krant krijgen zonder dat je persbericht overkomt als een pamflet.

"We staan hier omdat we vinden dat de NAVO meer problemen creëert dan ze oplost", zegt studente Fien Wauters, "Kijk naar Afghanistan of Libië. De NAVO beweert in te grijpen om burgers te beschermen, maar maakt het conflict alleen nog erger. Daarom stoppen wij vandaag de NAVO. Dat is de échte humanitaire interventie."

Wanneer verstuur je je persbericht?

Hou in je timing rekening met je eigen actieplanning en met de werking van media:

- Na de middag beginnen kranten de eerste artikels voor de volgende dag te redigeren. Na pakweg 18u kan er niets nieuws meer bij. Je persbericht maakt dus het meest kans als je het vóór of rond de middag stuurt.

- Als je pers uitnodigt op de actie, doe dat dan enkele dagen vooraf, en bel de dag vóór de actie de redacties op om te vragen of ze je actie in hun planning opnemen.
- Nodig je geen pers uit op de actie, dan kan je enkele dagen vooraf een aankondiging versturen of een persbericht wanneer de actie begint. Je vergroot de kans dat het opgepikt wordt als je daarbij zelf de redacties opbelt.
- Wil je absoluut vermijden dat de politie weet heeft van je actie, stuur het persbericht dan pas als de actie gestart is en bel eventueel tegelijk de redacties op: “Op dit moment blokkeren twintig actievoerders de toegang tot de NAVO in Evere”.
- Stuur na je actie nog een verslag: hoe is het gelopen, zijn er mensen opgepakt, een quote van een deelnemer, beeldmateriaal,...
- Verspreid je persbericht breed: niet alleen naar de redacties, maar ook naar individuele journalisten. Probeer daarom namen en persoonlijke contactgegevens te pakken te krijgen van journalisten die bezig zijn met defensie, kernwapens of andere NAVO-gerelateerde onderwerpen. Dat kan je aan de redactie vragen of achterhalen door in kranten of op het internet te bekijken wie welke artikels schreef.
- Perslijsten van regionale media en lokale correspondenten kan je meestal krijgen via het gemeentehuis.
- Vraag perslijsten en contacten van journalisten aan organisaties.
- Vergeet niet je contactpersoon bij Vredesactie een kopie te sturen telkens wanneer je een persbericht verstuurt.

Naar wie verstuurt je je persbericht?

- Bespreek dit met je contactpersoon bij Vredesactie. Wie weet is er al een perslijst voor jouw regio beschikbaar.

Interviews geven

Wees niet bang van de pers. Als actiegroep heb jij hen nodig, maar ook zij hangen van jou af om aan nieuws te geraken. Elk interview kan zodanig verknijpt worden dat het de actie belachelijk

maakt, maar meestal willen de journalisten gewoon een korte en duidelijke quote waarin je het waarom van de actie uitlegt.

Als persspreker kan je je vooraf voorbereiden en oefenen op het geven van interviews. Neem daarvoor je tijd. Houd voor ogen wat een journalist graag wil: niet in de eerste plaats een uitgesponnen argumentatie, maar een korte, krachtige quote.

Bereid je voor

Als je interviews verwacht is een goede voorbereiding belangrijk. Je doet dit best samen met een aantal andere mensen van je groep. Zo kan je de kernboodschap van de actie helder formuleren. Die moet je in twee of drie heldere zinnen kunnen samenvatten.

Iedereen moet kunnen begrijpen waarover het gaat. Hou bij je voorbereiding een publiek voor ogen dat niet goed weet wat de NAVO is en al zeker niet wat de relatie is tussen België en de NAVO, NAVO en oorlog, VN en de NAVO ...

Oefen

Je kan je perfect voorbereiden door van elkaar interviews af te nemen: oefen op het kernachtig en duidelijk verwoorden van je boodschap.

Bedenk welke vragen de journalisten zouden kunnen stellen, en hoe je ze kan gebruiken om je kernboodschap te vertellen. Vragen die op een actie bijna altijd terugkomen zijn: “Wat gebeurt er hier?” en “Waarom zijn jullie hier?” Ze zijn de perfecte voorzet voor je kernboodschap.

Bedenk ook welke kritische vragen de journalisten kunnen stellen (over het kleine aantal deelnemers, de zin van je actie, gevaar,...) en hoe je ze ten goede kan gebruiken. Laat je nooit negatief uit over de grootte van je groep of het mislukken van een bepaald aspect van je actie.

Algemene tips voor interviews:

- Vraag of de journalist gehaast is. Zoniet kan je een gesprekje hebben ter voorbereiding: vraag welke vragen hij of zij gaat stellen, zeg wat jij zelf belangrijk vindt.
- Voel je niet verplicht op de vraag te antwoorden. Laat je niet verleiden om in te gaan op vragen die je niet relevant vindt, maar buig ze om naar je eigen voordeel. Bijvoorbeeld: “Ben je niet bang dat de politie jullie hard aanpakt?” “Waarschijnlijk worden we gearresteerd, maar dat vinden we niet erg. We vinden namelijk dat we moeten optreden tegen de NAVO, ook als we daarvoor gearresteerd worden. Wij zijn in elk geval gewelddoos.”
- Als je vragen krijgt waar je het antwoord niet op weet, verzin dan niet zelf iets, maar zeg dat je het niet precies weet, dat je achteraf zal terugbellen met het antwoord. Dat geeft je de tijd om de correcte info op te zoeken of aan anderen te vragen. Veel informatie over de NAVO vind je in de brochure van Vredesactie of op www.vredesactie.be

Interviews voor radio / tv:

- Spreek eenvoudig, helder en kort. Gebruik geen jargon. Spreek niet te snel, las pauzes in en vertel een logisch verhaal.
- Probeer je boodschap tot een quote te herformuleren die zonder knippen en plakken uitgezonden kan worden.
- Als je over je woorden struikelt, wees dan niet bang om opnieuw te beginnen. Ook de journalist wil immers een mooie quote.
- Herhaal je kernboodschap. De journalist kan er dan de beste quote uitkiezen.
- Geef geen opsommingen, daar kan een journalist niet in knippen. Dus ook niet “ten eerste”, “ten tweede”....
- Gebruik klemtonen en intonaties en spreek afwisselend, maar overdrijf niet.

- Geef sprekende voorbeelden, pittige anekdotes en concrete vergelijkingen.
- Probeer na te gaan voor welke doelgroep je spreekt en pas daar je taalgebruik aan aan (denk aan het verschil tussen regionaal nieuws, een human interest-programma op Q-Music, VRT-radionieuws)

Specifieke tips voor tv-interviews:

- Verzorgd overkomen leidt de aandacht het minst af van de inhoud. Let op je kledij.
- Neem een actieve en vriendelijke houding aan.
- Kijk naar de interviewer, niet recht in de camera. Kijk niet naar de grond.
- Laat je gezichtsuitdrukking passen bij wat je zegt.
- Sta stil, zwaai niet met je handen door het beeld en beweeg niet te veel met je hoofd of je ogen.
- Kruis je armen niet, maar houd ze losjes langs je lichaam

Zelf media maken

Vergeet behalve de traditionele kranten, radio- en tv-zenders ook de eigen en alternatieve media niet. Spreek vooraf duidelijk af met je contactpersoon bij Vredesactie wie wat voor zijn rekening neemt.

- Zet een verslag van je interventie op je facebookprofiel, of twitter over je actie.
- Plaats je actievideo op youtube of zet je foto's op flickr en stuur een mail met de links naar al je vrienden en kennissen. Nodig hen tegelijk uit om zelf een doe-het-zelf-actie te doen of om mee te gaan naar de NATO GAME OVER-actiedag op 1 april. Vraag hen de mail verder te verspreiden
- Op dewereldmorgen.be en andere alternatieve nieuwswebsites (Belgische en regionale) kan je zelf je bericht en beelden posten.
- Vraag organisaties in jouw regio of ze een verslag en foto's van je actie op hun website of in hun tijdschrift kunnen plaatsen.

Op die manier kan je toch veel mensen bereiken, ook als de traditionele media niet geïnteresseerd zijn.

Geweldloosheid

Waarom geweldloze actie?

De humanitaire interventies passen in een bredere strategie. De acties kaderen in de campagne NATO GAME OVER, waarmee Vredesactie het debat over de NAVO wil aanwakkeren.

Over de NAVO bestaat vandaag nauwelijks debat. Onze regering beslist mee ten oorlog te trekken in Afghanistan en Libië. Het parlement geeft zonder fundamentele vragen groen licht. De Amerikaanse kernwapens in Kleine Brogel zijn illegaal volgens internationaal recht. Onze overheid werkt er aan mee, ook al willen de meeste Belgen de kernwapens weg. Onze vertegenwoordigers bij de NAVO keuren het raketschild goed en gaan akkoord dat de Europese lidstaten daar mee voor betalen, zonder dat daar enig publiek debat over is.

Met de campagne NATO GAME OVER willen we dat debat aanwakkeren. Geweldloze acties kunnen daar een rol in spelen. We voeren actie op die plekken waar het probleem zich situeert: SHAPE, waar oorlog wordt voorbereid, het parlement, waar elke fundamentele discussie over het beleid van de NAVO ontbreekt, Florennes, waar gevechtsvliegtuigen richting Afghanistan vertrekken. Op die manier maken we het probleem voor een breder publiek zichtbaar en creëren we discussie.

Onze humanitaire interventies balanceren soms op het randje van de wet of overtreden bepaalde wetten. We betreden bijvoorbeeld de militaire basis van Kleine Brogel of doen zonder officiële toelating een ludieke spandoekactie aan het ministerie van Defensie. Die acties van burgerlijke ongehoorzaamheid voldoen aan strikte voorwaarden: ze zijn geweldloos, openlijk en gericht op debat. Eventuele juridische vervolging maakt deel uit van de campagne.

We zijn niet bang om ons voor onze acties te verantwoorden.

Acties van burgerlijke ongehoorzaamheid maken het onze overheid moeilijk ons nog langer te negeren. Ook al zijn we een kleine organisatie, door acties van burgerlijke ongehoorzaamheid veroveren we onze stem en gaan we actief de discussie aan.

De humanitaire interventies zijn dus geen losse flodders. Ze maken deel uit van een bredere campagne en wakkeren mee de discussie over de NAVO aan.

Geweldloos omgaan met confrontatie

Actie roept reactie op. Ook al gaat het om het voorkomen van oorlogsmisdaden, de kans is groot dat de arm der wet zal proberen dat te verhinderen.

Militairen, politie en bewakers weten vaak niet goed hoe ze met geweldloze actievoerders moeten omgaan. Ze hebben de taak om een militaire basis of een ministerie te bewaken of mensen te arresteren en doen dat niet noodzakelijk geweldloos. Anderzijds kunnen ook actievoerders tijdens een actie agressief worden of zich laten provoceren.

Wat is escalatie?

Met escalatie bedoelen we het stap voor stap heviger en mogelijk agressiever, gewelddadiger worden van een confrontatiesituatie.

Bijvoorbeeld: je zit al urenlang in de kou in de bosjes verstopt te wachten tot je over de omheining van SHAPE kan klimmen. Eindelijk is de kust veilig! Je gaat de basis op maar wordt meteen gesnapt. Je begint uitdagend tegen de militairen te praten: "Zo kunnen jullie wel, stoer met drie

tegen één activist”. De militairen krijgen het op hun heupen als ze zien dat 100 meter verder mensen een spandoek ontrollen. Ze zeggen dat je moet blijven zitten, waarop jij tegen hen begint te roepen. Eén van de militairen geeft je een duw. Je vriend komt tussen en geeft de militair een dreun...

Wat gebeurt er bij escalatie?

Bij agressie vernauwt je aandacht en je focust je op je ‘vijand’. Van je omgeving merk je niets of weinig. Over en weer resulteert dit in elkaar opjutten.

Bijvoorbeeld:

- je gaat luider spreken, waardoor ook de ander begint te roepen
- je komt tot vlak bij de ander, waarop die jou een duwtje geeft, jij reageert met een flinke por
- je maakt je groot, probeert te imponeren, de ander neemt een dreigende houding aan

Lichaamstaal speelt in deze dynamiek een grote rol. Wie agressief is gaat onbewust een imponerende houding aannemen, dreigend kijken,... Dat komt intimiderend over en lokt op

die manier gelijkaardig gedrag uit, waarop de escalatie vertrokken is.

Hoe werkt de-escalatie?

De-escalatie komt neer op het doorbreken van die mechanismen van focus op ‘de vijand’ en wederzijds opjutten. Dat kan op verschillende manieren.

Stap 1 = inbreken in de confrontatie

Je trekt de aandacht naar je toe en zorgt dat je niet genegeerd kan worden. Op die manier doorbreek je de ‘tunnelvisie’, focus op de ‘vijand’.

Bijvoorbeeld:

- je gaat pal tussen de 2 personen staan die tegen elkaar op aan het roepen zijn
- je roept niet vanop een afstand (dat wordt waarschijnlijk niet gehoord) maar eist desnoods fysiek aandacht op (schouderklopje, hard in je handen klappen,...)
- als je met z’n tweeën bent kan ieder zich met één van de zijden van de confrontatie bezig houden

Opgelet!

- Vermijd dat je zelf in escalatie meegaat. Bijvoorbeeld: blijf op normaal volume praten in plaats van te gaan overschreeuwen.
- Voorkom dat je zelf aanvallend overkomt (bijvoorbeeld door iemand bruusk bij de arm te trekken). Je riskeert dat je zelf een partij in het conflict en een nieuwe focus voor agressie wordt.
- Let op je lichaamstaal. Probeer vooral zelf een rustige indruk te maken.

Stap 2 = verdere confrontatie onmogelijk maken

Je doorbreekt de confrontatie door het direct focussen op het object van agressie onmogelijk te maken. Vaak doe je dat door fysieke afstand te scheppen tussen 2 personen of er een barrière tussen te vormen.

Bijvoorbeeld:

- Je wandelt met één van de personen weg terwijl je tussen de 2 personen in staat. Op die manier kunnen ze moeilijker opnieuw oogcontact maken of elkaar verder opjutten.
- Meerdere mensen gaan tussen de 2 partijen staan zodat ze elkaar niet meer zien en niet meer naar elkaar toe kunnen komen.

Stap 3 = agressie afleiden en kalmeren

Als je er in geslaagd bent om afstand te creëren tussen de agressieve personen, zijn die hun focus van agressie kwijt. Ze zitten nog vol adrenaline en kunnen die energie niet meteen kwijt. Het komt er nu op aan de opgewonden mensen te kalmeren. Dat zal niet altijd onmiddellijk lukken.

Laat iemand die opgewonden is dus zijn of haar energie ventileren: laat hem of haar uitzagen in woorden. Praten trekt iemand uit de confrontatie weg. De energie gaat dan in de woorden en niet in daden.

Hou in het achterhoofd dat je niet wil overtuigen maar de-escaleren. Ook als het een lullig gesprek is en je krijgt wat scheldwoorden naar je hoofd, kan je interventie best geslaagd zijn. Eenmaal adrenaline niet meer aangemaakt wordt, volgt snel de 'depressie' of 'energieval'.

Let op! Wondermiddelen om in een escalerende situatie in te grijpen, pasklare technieken die altijd en overal werken, bestaan niet. Succesvol de-escaleren is een kwestie van de situatie goed inschatten.

Preventie

Het is vooral belangrijk op tijd in te grijpen in gespannen situaties. Geweld voorkomen is een gedeelde verantwoordelijkheid.

- Als je ziet dat één van je mede-activisten gestresseerd is of gespannen, praat er dan mee. Maak hem of haar er van bewust dat hij of zij gespannen overkomt, vraag wat er aan de hand is. Geef die persoon ruimte om zijn of haar frustraties te uiten.
- Wees je er van bewust hoe wij als actievoerders op ordediensten of militairen overkomen. Wat voor ons een onschuldige, geweldloze actie is, kan voor een bewaker, politieagent of soldaat een absoluut ontoelaatbare schending van zijn persoonlijke ruimte betekenen, of overkomen als een toetaal gebrek aan respect voor zijn of haar functie.
- Let bij contact met militairen en politie op je lichaamstaal!

Wil je je als groep voorbereiden op omgaan met confrontatiesituaties, volg dan een training geweldloos actievoeren. Contacteer ons voor meer informatie.

Wat is er mis met de NAVO ?

Een militaire alliantie die wereldwijd optreedt, die kernwapens bezit en bereid is ze als eerste te gebruiken, is een gevaar voor de wereldvrede.

De NAVO, iedereen heeft er al van gehoord, weinigen hebben een idee van wat deze internationale organisatie doet. Toch wordt ons veiligheidsbeleid voor een groot deel bepaald door het Belgische lidmaatschap van de NAVO. Kernwapens in België, Belgische militairen in Afghanistan en Libië, Amerikaanse militaire transporten door België, Belgische militairen samen met Israëlische in dezelfde militaire oefening, ... het zijn allemaal gevolgen van ons NAVO-lidmaatschap.

NAVO staat voor Noord-Atlantische Verdragsorganisatie. Officieel werd zij opgericht in 1949, na de Tweede Wereldoorlog. Tien West-Europese landen verenigden zich samen met Canada en de VS, los van de Verenigde Naties, in één militaire alliantie en maakten afspraken om gezamenlijk het grondgebied van de lidstaten te verdedigen – bewapend met kernwapens.

Vandaag zijn 28 landen lid van de NAVO en is deze militaire organisatie uitgebreid tot op het vroegere grondgebied van de Sovjetunie. De NAVO is nog steeds een nucleaire macht die bereid is om haar kernwapens als eerste in te zetten. Haar kernwapenstrategie is gevaarlijk en illegaal en is een obstakel voor wereldwijde nucleaire ontwapening. De NAVO heeft beslist dat ze niet enkel mag optreden op het eigen grondgebied. Ze beschouwt het als haar hoofdtaak om militair in te grijpen, waar ook ter wereld, waar haar politieke of strategische belangen op het spel staan. In de oorlogen in Afghanistan en Libië toont ze wat dit betekent: vrede en democratie brengen door de loop van een geweer en het bommenluik van een vliegtuig. Tegelijk trekt de NAVO een verdediging op tegen hypothetische

en ingebeelde dreigingen. We zullen met z'n allen handenvol geld betalen aan het ontwikkelen van een raketterschild dat andere regionale grootmachten nerveus maakt.

De NAVO creëert meer problemen dan ze oplost. Wij hebben geen nood aan een machine voor wereldwijde militaire interventies of een militaire alliantie die de rest van de wereld bedreigt met kernwapens en zo vooral vijanden en tegenreacties creëert.

Deze evoluties zijn nefast. Toch voltrekken ze zich zonder noemenswaardig politiek debat. De NAVO is in de Belgische politiek een vaststaand feit, een heilig huisje dat niet in vraag kan worden gesteld. Tegelijk is de Belgische invloed op de koers van de NAVO onbestaande. België doet braaf mee. Al jaren is het overduidelijk dat er een meerderheid bestaat onder de Belgische bevolking om de kernwapens in Kleine Brogel terug te sturen. Geen enkele regering waagt zich aan de uitvoering van dit democratisch gegeven. De Belgische politiek slaapt zich door het NAVO-lidmaatschap heen en schrikt af en toe wakker wanneer duidelijk wordt bij welk militair avontuur we betrokken worden. Blijkbaar kan niemand de politieke moed opbrengen om de logische conclusie te trekken. Dit overblijfsel uit de Koude Oorlog valt niet op een zinvolle wijze te restaureren.

**Tijd voor verandering:
NATO GAME OVER.**

*Wil je meer weten over de NAVO?
Download de brochure op
www.vredesactie.be*

Checklist

Vóór de actie:

- manual aangeschaft
- vredesactie gecontacteerd
- scenario gemaakt en rollen ingevuld
- materiaal voorzien
- briefing gedaan

Na de actie:

- persbericht verstuurd
- foto's en verslag aan vredesactie bezorgd
- materiaal teruggebracht
- debriefing en evaluatie gedaan
- NAVO gestopt